

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ เป็นการศึกษา และเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์จำแนกตาม เพศ และ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว และการศึกษาของบิดามารดา เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการวางแผน ในการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการ ศึกษาและแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีผลต่อการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อแสดงให้เห็นถึง โอกาสของความเป็นไปได้เกี่ยวกับนโยบายในการ จัดการเรียนการสอนที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการสร้างงานและประกอบอาชีพอิสระได้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ (รัฐศาสตร์) เศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2531 จำนวน 277 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา ที่ อรอนงค์ ลาภภูวนารถ และผู้วิจัยร่วมกันสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ เป็นแบบเลือกตอบ เต็มคำ กำหนดคำตอบให้และปลายเปิด จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

2.1 การเลือกอันดับสอบเข้าศึกษาในคณะทางสาขาสังคมศาสตร์และเหตุผล ในการเลือก เป็นแบบเลือกตอบ เต็มคำ และกำหนดคำตอบให้ จำนวน 2 ข้อ

2.2 เป้าหมายทางอาชีพ ความต้องการด้านอาชีพหรือการศึกษาของนิสิต นักศึกษาหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแบบกำหนดคำตอบให้และปลายเปิด จำนวน 15 ข้อ

2.3 การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

2.4 ปัญหาในการวางแผนอาชีพ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งแบบสอบถามการวางแผนอาชีพของนิสิตนักศึกษา สาขา สังคมศาสตร์ ทางไปรษณีย์ โดยแนบจดหมายชี้แจงจุดมุ่งหมายและความสำคัญในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส เอ็กซ์ (SPSS *) คำนวณค่าความถี่และอัตราส่วนร้อยละ และวิเคราะห์ความแตกต่างของอาชีพที่นิสิตนักศึกษา ต้องการประกอบ และการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามเพศ และ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 2 การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาศาสาสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่นำมาศึกษาเป็นหญิงและชายจำนวนใกล้เคียงกัน

ส่วนใหญ่มีอายุ 22 ปี บิดาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในหมวดการค้า มารดาส่วนใหญ่เป็นแม่บ้าน มี นิสิตนักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่บิดามารดาประกอบอาชีพทางการเกษตรและรับจ้าง ส่วนใหญ่ครอบครัว มีรายได้ตั้งแต่ 25,000 บาทต่อเดือน ขึ้นไป และ ระหว่าง 5,000-9,999 บาทต่อเดือน บิดามารดา ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 2 การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา

2.1 การวางแผนเข้าสู่อาชีพก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่สอบคัดเลือกเข้าคณะทาง สาขาสังคมศาสตร์ ในอันดับต้น(อันดับที่ 1 -อันดับที่ 3) โดยจำนวนมากให้เหตุผลว่า ตั้งใจและปรารถนาจะศึกษาในคณะที่เลือก และเป็นเพราะตรงกับสาขาอาชีพที่ต้องการจะไปประกอบในอนาคต ส่วนนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้าย(อันดับที่ 4-อันดับที่ 6) จำนวนมากให้เหตุผลว่า เพื่อป้องกันการพลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

2.2 การวางแผนเป้าหมายหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.2.1 การวางแผนเป้าหมายหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

นิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.18) มีเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 29.60 มีเป้าหมายที่จะศึกษาต่อ มีนิสิตนักศึกษาเพียงร้อยละ 7.22 ที่ยังไม่มีเป้าหมายทางอาชีพที่แน่นอน

เมื่อพิจารณาสถานภาพของผู้ประกอบอาชีพทันที พบว่า เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่ มีอายุ 22 ปี บิดาประกอบอาชีพค้าขาย และอาชีพในหมวด งานวิชาชีพ วิชาการ ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน และ ประกอบอาชีพ ค้าขาย ครอบครัวมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 - 9,999 บาทต่อเดือน และบิดามารดามีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

เมื่อพิจารณาสถานภาพของผู้ศึกษาต่อ พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่ มีอายุ 22 ปี บิดาประกอบอาชีพค้าขาย และ อาชีพในหมวดการบริการ การจัดการ ส่วนมารดาประกอบอาชีพค้าขาย และเป็นแม่บ้าน ครอบครัวมีรายได้ ตั้งแต่ 25,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป และบิดามารดามีการศึกษาในระดับปริญญาตรี

เมื่อพิจารณาสถานภาพของผู้ที่ไม่มีเป้าหมายแน่นอน พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่ มีอายุ 22 ปี บิดามารดาประกอบอาชีพ ค้าขาย ครอบครัวมีรายได้ตั้งแต่ 25,000 บาทขึ้นไป และบิดามารดามีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งมีจำนวน 175 คน ส่วนใหญ่ มีเป้าหมายจะทำงานก่อนแล้วจึงหาทางศึกษาต่อภายหลัง ส่วนน้อย มีเป้าหมายว่าจะทำงานโดยไม่คิดที่จะศึกษาต่อ สำหรับความต้องการทางด้านอาชีพของนิสิตนักศึกษา กลุ่มนี้ มีดังนี้

2.2.2 ความต้องการทางอาชีพและการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายประกอบอาชีพ

อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบและเหตุผลในการเลือก

อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบในอันดับที่ 1 ,2 และ 3 มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ส่วนใหญ่เป็นอาชีพในหมวดวิชาชีพรักษาการ รองลงมาได้แก่ อาชีพในหมวดการค้า และหมวดอาชีพการบริหาร การจัดการ ตามลำดับ โดยนิสิตนักศึกษาจำนวนมาก ให้เหตุผลว่า ตรงกับสาขาที่เรียนมา จำนวนรองลงมาให้เหตุผลว่า เป็นงานที่ท้าทายความสามารถ รายได้ดีมีค่าตอบแทนสูง ลักษณะงานตรงกับที่ต้องการทำ ตามลำดับ

เมื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความสามารถ

ที่ต้องใช้ในอาชีพที่ต้องการประกอบทั้ง 3 อันดับ พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

หน่วยงานที่ต้องการประกอบและเหตุผลในการเลือก

ในการประกอบอาชีพนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการทำงานในบริษัทเอกชน รองลงมาได้แก่รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ และหน่วยงานรัฐบาล (ร้อยละ 39.43 ร้อยละ 24.57 ร้อยละ 20.57 และ ร้อยละ 14.86 ตามลำดับ) โดยเหตุผลส่วนใหญ่ที่ต้องการทำงานในบริษัทเอกชน เพราะ รายได้ดี/ผลตอบแทนสูง เหตุผลรองลงมาได้แก่ มีโอกาสก้าวหน้า ทั้งการศึกษาต่อและไปดูงานต่างประเทศหรือมีโอกาสได้เลื่อนขั้นหรือตำแหน่ง เหตุผลส่วนใหญ่ที่ต้องการทำงานในรัฐวิสาหกิจ เพราะ รายได้ดี/ผลตอบแทนสูง เหตุผลรองลงมา ได้แก่สวัสดิการดี มีความมั่นคง และเป็นหลักประกันชีวิตมากกว่าอาชีพอื่น เหตุผลส่วนใหญ่ที่ต้องการค้าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ เพราะ อิสระเป็นตัวของตัวเอง เหตุผลรองลงมา ได้แก่ รายได้ดี/ผลตอบแทนสูง เหตุผลส่วนใหญ่ที่ต้องการทำงานในหน่วยงานรัฐบาล เพราะ มีความมั่นคงและเป็นหลักประกันชีวิตมากกว่าอาชีพอื่น เหตุผลรองลงมาได้แก่มีโอกาสก้าวหน้าทั้งการศึกษาต่อ และไปดูงานต่างประเทศหรือมีโอกาสได้เลื่อนขั้นหรือตำแหน่ง

ในกรณีที่ยังไม่สามารถทำงานในหน่วยงานที่ต้องการได้นั้น พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.86) จะหางานทำในหน่วยงานอื่นก่อนแล้วจึงหาทางเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการภายหลังเมื่อมีโอกาส มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 1.14) ที่รองจนกว่าจะมีโอกาสได้ทำงานในหน่วยงานนั้น (ร้อยละ 58.28)

ในการประกอบอาชีพนิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ต้องการทำงานในกรุงเทพมหานคร รองลงมา (ร้อยละ 34.86) ทำงานที่ไหนก็ได้

การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา

นิสิตนักศึกษาที่ต้องการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วโดยเฉลี่ยมี

การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่คาดหวังทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ ด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับความรู้ในหลักสูตร ($\bar{X} = 3.490$ S.D.= 0.535) ด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับการสมัครงาน ($\bar{X} = 3.310$ S.D.= 0.774) ด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับความรู้นอกหลักสูตร ($\bar{X} = 3.124$ S.D.= 0.819)

ปัญหาในการวางแผนอาชีพของนิสิตนักศึกษา ขณะที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย

ในการวางแผนเข้าสู่อาชีพ พบว่า โดยเฉลี่ย นิสิตนักศึกษาประสบกับปัญหาเกี่ยวกับวิชาเลือกในหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมตัวด้านอาชีพ และปัญหาเกี่ยวกับการจัดตารางสอนเพื่อลงวิชาเลือกที่ตรงกับความต้องการ ในระดับปานกลาง ส่วนที่เป็นปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวด้านอาชีพ ปัญหาเกี่ยวกับโอกาสในการทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจตัวเองด้านอาชีพ และปัญหาเกี่ยวกับทุนทรัพย์ในการศึกษาวิชาพิเศษเพิ่มเติม ตามลำดับ

ความต้องการทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะศึกษาต่อ

นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งมีจำนวน 82 คนนั้น ส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.02 ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท รองลงมา ร้อยละ 9.76 ศึกษาในระดับประกาศนียบัตร (เนติบัณฑิต) มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 1.22 จะศึกษาในระดับปริญญาตรี

สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.97) ต้องการศึกษาต่อทางด้านสาขาวิชาที่ตนเรียนมา และนิสิตนักศึกษาร้อยละ 26.03 ต้องการศึกษาต่อในสาขาอื่น โดยส่วนใหญ่ต้องการศึกษาในระดับปริญญาโททางด้านบริหารธุรกิจ กรณีผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรีพบว่า ต้องการศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจ สาขานิติศาสตร์

นิสิตนักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อจำนวนมากให้เหตุผลว่า เพราะต้องการเพิ่มวุฒิทางการศึกษา เพื่อที่จบออกมาแล้วทำงานได้เงินเดือนสูงขึ้น จำนวนรองลงมาให้เหตุผลว่าเป็นสาขาอาชีพที่ตนสนใจ และความรู้ที่เรียนมาไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา จำแนกตาม เพศ และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว และการศึกษาของบิดามารดา

1. อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบในอันดับที่ 1 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีเพศระดับการศึกษาของบิดามารดาต่างกัน ต้องการประกอบอาชีพ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนิสิตนักศึกษาที่มีอาชีพของบิดา อาชีพของมารดา และรายได้ของครอบครัวต่างกันต้องการประกอบอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

2. นิสิตนักศึกษาที่มี เพศ และ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม แตกต่างกัน มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่คาดหวัง ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

นิสิตนักศึกษาสากลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.62) มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในมหาวิทยาลัยสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้ โดยอาชีพอิสระที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าสามารถประกอบได้นั้นเป็นอาชีพในหมวด การค้า รองลงมาได้แก่อาชีพในหมวดวิชาชีพ วิชาการ

ส่วนนิสิตนักศึกษาร้อยละ 20.94 ที่มีความคิดว่าไม่สามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้ โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ความรู้ไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพอิสระได้ เหตุผลรองลงมา ได้แก่ ขาดประสบการณ์ ลักษณะเนื้อหาวิชาไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปประกอบอาชีพอิสระ และ ขาดเงินทุน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์มีประเด็นที่สนใจแบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งได้นำมาอภิปรายผล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษา

1. การวางแผนเข้าสู่อาชีพก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

การเลือกอันดับสอบเข้าศึกษาในคณะทางสาขาสังคมศาสตร์และเหตุผลในการเลือก

กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่สำรวจได้ในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่ สอบคัดเลือกเข้าคณะทางสาขาสังคมศาสตร์ในอันดับต้น (อันดับที่ 1 - อันดับที่ 3) โดยจำนวนมากให้เหตุผลว่า ตั้งใจและปรารถนาจะศึกษาในคณะที่เลือก จำนวนรองลงมาให้เหตุผลว่า เพราะตรงกับสาขาอาชีพที่ต้องการจะไปประกอบในอนาคต ส่วนนิสิตนักศึกษาที่เลือกสอบเข้าในอันดับท้าย (อันดับที่ 4 - อันดับที่ 6) จำนวนมากให้เหตุผลว่า เพื่อป้องกันการพลาดโอกาสเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย แสดงว่าส่วนใหญ่ นิสิตนักศึกษา ได้มีการคำนึงถึงอาชีพที่จะไปประกอบในอนาคต ตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะคณะต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น สามารถบ่งชี้อาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว การตัดสินใจเลือกเรียนคณะใดคณะหนึ่งนั้น หมายถึง การตัดสินใจที่จะประกอบอาชีพตามลักษณะของคณะนั้น ๆ ที่จะส่งเสริมได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การเลือกคณะที่ศึกษาต่อซึ่งเปรียบเสมือนการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งแรกของนิสิตนักศึกษานั้น ยังเป็นการเลือกที่คำนึงถึงความสนใจเพื่อสนองความต้องการของตนเองมากกว่าจะคำนึงถึง สถานความเป็นจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับสู่ทางการประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุมพล หนีมพานิช (2513) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร ที่มีแผนการศึกษาต่อไม่ว่าจะเป็นนักเรียน

แผนกวิทย์ หรือ แผนกศิลป์ ส่วนใหญ่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาหรืออาชีพที่ตนชอบ รองลงมา ได้แก่ ตรงกับความสามารถ และ สนใจตามลำดับ อาจอธิบายได้ว่า ในขณะที่นิสิตนักศึกษาสอบ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น อยู่ในช่วงอายุ 17 - 18 ปี ซึ่งบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุดังกล่าว จะ พิจารณาเลือกอาชีพตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และโอกาสใน การเลือกอาชีพ สภาพความเป็นจริงอื่น ๆ นำมาพิจารณาน้อยมาก (Ginzbery 1966 : 45 - 47 and Super cited by Tolber 1974 : 32 - 34)

แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัย ชี้ให้เห็นว่ามีนิสิตนักศึกษาบางส่วนที่สอบเข้าศึกษาใน คณะทางสาขาสังคมศาสตร์ โดยไม่ได้คำนึงถึงอาชีพที่จะไปประกอบในอนาคต แต่เห็นการสอบเข้า เพื่อป้องกันการพลาดโอกาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย อธิบายได้ว่า เป็นเพราะปัจจุบันการศึกษา ในระดับอุดมศึกษากลายเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของความรู้ โดยเฉพาะ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามามาก บุคคลจึงต้องขวนขวายที่ จะศึกษาหาความรู้และติดตามความก้าวหน้า เพื่อให้ทันสมัย และ เข้าใจเหตุการณ์ได้ดี รวมทั้ง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และค่านิยมในปริญญา จึงเป็นเหตุให้สถาบันอุดมศึกษา กลายเป็นศูนย์รวมความปรารถนาของผู้เรียนที่ยึดการศึกษาเป็นบันไดก้าวไปสู่การสร้างฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมให้สูงขึ้น ผู้มีปริญญามีโอกาสที่จะยกระดับฐานะตนเองในหน้าที่การงาน และ ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีเกียรติในสังคม จึงเป็นเหตุให้มีผู้ต้องการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับวิธีการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เปิดโอกาส ให้ผู้สมัครสามารถเลือกคณะวิชาหรือสถาบันการศึกษาได้ถึง 6 อันดับ ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุให้ ผู้สมัครพยายามเลือกคณะที่คิดว่าจะทำให้สอบคัดเลือกเข้าได้มากกว่าจะคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด ความสนใจ หรือความมุ่งหมายในอาชีพ

2. การวางแผนเข้าสู่อาชีพในขณะที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย

2.2.1 การวางแผนเป้าหมายหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

นิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่สำรวจได้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 277 คน ส่วนใหญ่ มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา มีเพียงร้อยละ 7.22 ที่ยังไม่มีเป้าหมายแน่นอน ซึ่งเป็นไปตามพัฒนาการทางด้านอาชีพของบุคคลในทฤษฎีพัฒนาการทางด้านอาชีพของกินชเบิร์ก (Ginzberg 1966 : 50) ที่ว่าบุคคลที่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 22 ปี หรือสูงสุด 24 ปี จะอยู่ในระยะพิจารณาเลือกอาชีพตามสภาพความเป็นจริง บุคคลจะคำนึงถึงการประกอบอาชีพในอนาคต และมีการวางแผนทางในการเตรียมตัวเมื่อประกอบอาชีพโดยจะยอมรับเอาความจริงในสิ่งแวดล้อมเข้ามามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ มีการประนีประนอมระหว่างความปรารถนาของตนเองกับสภาพความเป็นจริง

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตนักศึกษาร้อยละ 63.18 มีเป้าหมายที่จะประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา และร้อยละ 29.60 มีเป้าหมายที่จะศึกษาต่อ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพนา อรรถจรโรจน์ (2529) ที่พบว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยระบบจำกัดรับ ส่วนใหญ่ต้องการประกอบอาชีพทันทีภายหลังสำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยของ มยุรี สุทธิเลิศรุณ (2529) ที่พบว่า นิสิตทุกสาขาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนมากจะมุ่งหางานอาชีพทำทันทีที่สำเร็จการศึกษา รองลงมา ตั้งใจศึกษาต่อระดับปริญญาโทและเอก และผลการวิจัยของ โรจนา สุขพันธ์ไพฑาราม (2529) ที่พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ส่วนใหญ่ มีความต้องการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา

เป็นที่น่าสังเกตว่านิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษานั้น ส่วนใหญ่ จะหางานทำก่อนแล้วจึงหาทางศึกษาต่อภายหลัง อธิบายได้ว่า เป็นเพราะแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยังผูกพันกับวุฒิทางการศึกษา ผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงย่อมได้รับการยอมรับและผลตอบแทนสูงกว่าผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่า (อุทัย ดุลยเกษม 2528 : 25) ดังนั้น การที่จะประสบความสำเร็จและก้าวหน้าในการประกอบอาชีพได้นั้น จึงต้องเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ขวนขวายในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ครอบครัวมีรายได้ อยู่ระหว่าง 5,000 - 9,999 บาทต่อเดือน และบิดามารดามีการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะนิสิตนักศึกษาอยู่ในวัยที่จะเป็นผู้ใหญ่ ที่ต้องรับผิดชอบต่อตัวเองและครอบครัว ตามค่านิยมของสังคมไทย ผู้ชายต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้นำในการหารายได้เลี้ยงดูครอบครัว จากค่านิยมนี้ จึงทำให้นิสิตนักศึกษาชายต้องการประกอบอาชีพมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ประกอบกับภูมิหลังได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเป็นตัวจำกัดให้ต้องหาอาชีพประกอบทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกินซเบิร์กและคณะ (Ginzberg and Other อ้างโดย นวลศิริ เปาโรหิตย์ 2528 : 71) ที่พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะเข้าสู่ระยะการพิจารณาเลือกอาชีพ โดยพิจารณาตามสภาพความเป็นจริงเร็วกว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

2.2.2 ความต้องการทางอาชีพและการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพ (จำนวน 175 คน)

อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบและเหตุผลในการเลือก

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการประกอบอาชีพในหมวดวิชาชีพ วิชาการทั้งในอันดับที่ 1 ,2 และ 3 โดยจำนวนมากให้เหตุผลว่า ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ เบญจา จิรภัทรนิมล (2517) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะมุ่งปรารถนาประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่เรียนมา และผลการวิจัยของ โรจนา สุขพันธ์ไพธาราม (2529) ที่พบว่า อาชีพที่ปรารถนากับสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ของนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน การที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพในหมวดวิชาชีพ วิชาการ นั้น แสดงว่า นิสิตนักศึกษามีการพิจารณาเลือกอาชีพตามความเป็นจริง กล่าวคือ ในการตัดสินใจ

เลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาได้มีการคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ตลอดจนภาวะตลาดแรงงานในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาและประสบการณ์ ในหลักสูตร ที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยที่มุ่งผลิตกำลังคนให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอาชีพที่ได้เลือกศึกษา ซึ่งอาชีพต่าง ๆ นี้ โดยลักษณะงานเป็นอาชีพที่อยู่ในหมวดวิชาชีพ วิชาการนั่นเอง และ เมื่อพิจารณาถึงตลาดแรงงานพบว่า อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ที่จบการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเป็นอาชีพที่อยู่ในกลุ่มผู้ปฏิบัติการวิชาชีพ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2530 : 51) นอกจากนี้ จำนวนรองลงมา ให้เหตุผลว่าเลือกเพราะ เป็นงานที่ทำทลายความสามารถ อธิบายได้ว่าเนื่องจากการประกอบ อาชีพนั้นจะต้องนำเอาความรู้ความสามารถที่ได้รับการศึกษาและฝึกอบรมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะสมกับงาน ประกอบกับลักษณะของนิสิตนักศึกษาที่มุ่งแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตน มีความกระตือรือร้น และสนใจสิ่งแปลกๆใหม่ๆ ต้องการอิสระทางความคิดและการแสดงออก รวมทั้ง อาชีพในหมวดวิชาชีพ วิชาการเป็นอาชีพที่ได้รับค่าตอบแทนสูง จึงเป็นแรงจูงใจอันหนึ่งที่ทำให้บุคคล ต้องการประกอบอาชีพ ในหมวดนี้ ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้นั้นพบว่า นิสิตนักศึกษาได้คำนึงถึงเหตุผล การมีรายได้ดีมีผลตอบแทนสูง เป็นเหตุผลหนึ่งที่ต้องการในการประกอบอาชีพทางวิชาชีพ วิชาการ

นอกจากนี้ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบ รองลงมาคือ อาชีพการค้า อธิบายได้ว่า เนื่องจากสภาพภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้มีการขยายตัวอาชีพ ทางด้านการลงทุนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถิติแรงงานของกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทยใน ปี 2528 ความต้องการแรงงานในหมวดอาชีพการค้ามีประมาณ 14.28 และคาดว่าในปี 2530 ความต้องการแรงงานในหมวดอาชีพการค้าจะมีมากถึงร้อยละ 20.65 ของแรงงานทั่วราชอาณาจักร (กรมแรงงาน 2529 : 74 , ม.ป.ป. : 72 -73) ตลอดจนนโยบายส่งเสริมการประกอบอาชีพ อิสระของรัฐบาลจึงอาจเป็นสาเหตุสำคัญในการกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษานั่นความสนใจมาสู่การค้าขาย มากกว่าการเป็นลูกจ้างในอาชีพอื่น ๆ ประกอบกับอาชีพการค้า เป็นอาชีพที่มีผลตอบแทนสูงและทำลาย ความสามารถจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพนี้รองลงมาจากอาชีพในหมวด วิชาชีพ วิชาการ

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความรู้ความสามารถที่ต้องใช้ในอาชีพ

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำและความรู้ความสามารถที่ต้องใช้ในอาชีพที่ต้องการประกอบทั้ง 3 อันดับ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบเป็นอาชีพที่อยู่ในสายสาขาวิชาที่เรียนมา นิสิตนักศึกษาย่อมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานที่ทำ และความรู้ความสามารถที่ต้องใช้ในอาชีพเป็นอย่างดี

หน่วยงานที่นิสิตนักศึกษาต้องการทำและเหตุผลที่ต้องการทำงานในหน่วยงาน

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ ที่สำรวจได้ในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 39.43) ต้องการทำงานในบริษัทเอกชน มีเพียงร้อยละ 14.86 ที่ต้องการทำงานในหน่วยงานรัฐบาล แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางอาชีพ การเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งสภาพตลาดแรงงานของบัณฑิตในสาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งแต่เดิมมุ่งทำงานในหน่วยงานรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากสภาพการทำงานที่สำรวจโดยคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2519 : 8 - 9) ที่พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ทำงานในหน่วยราชการถึงร้อยละ 74.2 มีผู้ทำงานในหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนร้อยละ 8.9 และ 16.3 ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลเนื่องมาจากเกิดการชลออัตราการจ้างงานในภาครัฐบาลที่เหลือไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี (ทบวงมหาวิทยาลัย 2530 : 56) ประกอบกับจำนวนบัณฑิตทางสาขาสังคมศาสตร์ที่มีเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย จึงส่งผลกระทบต่อ การเข้าสู่ตลาดแรงงานในภาครัฐบาล ทำให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น โอกาสการได้งานทำลดลง และเมื่อพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน พบว่าตลาดแรงงานภาคเอกชนสามารถรองรับบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์และบัณฑิตจากสาขาอื่น ๆ ได้มาก ดังจะเห็นได้จาก ผลงานวิจัยของ ยุพิน ประจวบเหมาะ และสุปรียา ควระเดชะคุปต์ (2527 : 41) ที่พบว่า บัณฑิตเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ ทำงานในภาคเอกชน และผลการวิจัยของสมเกียรติ ชอบผล (2529 : 138) ที่พบว่าบัณฑิต

สาขานิติศาสตร์ทำงานในบริษัทและธุรกิจเอกชนสูงสุด นอกจากนี้จากรายงานภาวะการหางานทำของบัณฑิตที่สำรวจ โดยทบวงมหาวิทยาลัย ในช่วงปีการศึกษา 2526 ถึง 2529 พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐที่มีงานทำ จะเข้าสู่ตลาดแรงงานภาคเอกชนมากกว่าภาคอื่น ๆ และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ผลตอบแทนจากตลาดแรงงาน ภาคเอกชน ซึ่งสูงกว่าผลตอบแทนจากภาครัฐบาล ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางอาชีพ และการเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเห็นได้จากเหตุผลส่วนใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อความต้องการเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ เหตุผลในเรื่อง รายได้ดี/ ผลตอบแทนสูง ดังนั้น จึงทำให้พบว่าในปัจจุบัน นิสิตนักศึกษา ต้องการทำงานในบริษัทเอกชนมากกว่าหน่วยงานรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยมีนิสิตนักศึกษาร้อยละ 20.57 ต้องการค้าขายประกอบอาชีพอิสระซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตลาดแรงงานของนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ในการประกอบอาชีพอิสระมีแนวโน้มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2519 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 2 (คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2519 : 8 - 9) เมื่อพิจารณาเหตุผล พบว่าเหตุผลส่วนใหญ่เกี่ยวกับความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของเจเลียว บรูว์กัถ์ (2527 : 146) ที่ศึกษาแนวโน้มการทำงานของคนไทยในส่วนของเยาวชนประกอบอาชีพอิสระ พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพอิสระด้วยเหตุที่ว่า เป็นงานอิสระ

นอกจากนี้ผลการวิจัย ยังพบว่าถ้า นิสิตนักศึกษาไม่สามารถเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการได้ นิสิตนักศึกษาร้อยละ 94.86 จะหางานทำในหน่วยงานอื่นก่อนแล้วจึงหางานเข้าทำงานในหน่วยงานที่ต้องการภายหลัง เมื่อมีโอกาส แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษามีการตระหนักถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการหางานทำภายหลังจากสำเร็จการศึกษาซึ่งสืบเนื่องมาจากภาวะความกดดันทางเศรษฐกิจและสังคมและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของตลาดแรงงาน ประกอบกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ดังนั้นจึงมีการวางเป้าหมายอาชีพไว้หลายทาง เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้งานทำมากขึ้น

สถานที่ที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบอาชีพ

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.28) ต้องการทำงานในกรุงเทพมหานครลงมาได้แก่ ทำงานที่ไหนก็ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัช ชำญด้วยวิทย์ (2514) ที่พบว่า นิสิตศึกษาเกริกวิทยาลัยจำนวนมาก ต้องการทำงานในกรุงเทพมหานคร

การที่นิสิตนักศึกษาต้องการทำงานในกรุงเทพมหานครนั้น เป็นเพราะความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของประเทศยังอยู่ในส่วนกลาง การกระจายความเจริญเติบโต ไปยังส่วนภูมิภาคยังไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529 : 3) และจากการสำรวจภาคที่ทำงานของบัณฑิตในสาขาสังคมศาสตร์ โดยคณะกรรมการวิจัยการศึกษาแห่งชาติ (2519 : 8 - 9) พบว่า มีร้อยละ 72.๑ ที่ทำงานอยู่ในภาคกลาง ในจำนวนนี้ 3 ใน 4 ทำงานในกรุงเทพมหานคร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตลาดแรงงานที่รองรับบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์อยู่ในกรุงเทพมหานคร นั่นเอง

เป็นที่น่าสังเกตว่านิสิตนักศึกษาถึงร้อยละ 34.86 ที่พร้อมที่จะทำงานที่ไหนก็ได้ ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความต้องการที่จะได้งานทำมากกว่าที่จะคำนึงถึงความสะดวกสบาย เพราะการไม่เลือกสถานที่ทำงานนั้น ย่อมทำให้มีโอกาสในการที่จะได้งานทำมากกว่าและเร็วกว่านิสิตนักศึกษาที่เลือกสถานที่ทำงาน โดยเฉพาะ ผู้ที่ต้องการทำงานในกรุงเทพมหานคร

การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพทั้ง 3 ด้านในระดับปานกลาง ดังนี้ ด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับความรู้ในหลักสูตร ($\bar{X} = 3.490$ S.D.=๑.535) การเตรียมตัวเกี่ยวกับการ

สมัครงาน ($\bar{X} = 3.310$ S.D.=0.774) และ การเตรียมตัวเกี่ยวกับความรู้นอกหลักสูตร ($\bar{X} = 3.124$ S.D.=0.819)

อธิบายได้ว่า จากปัญหาการว่างงานที่เกิดจากการผลิตบัณฑิตมากเกินไปความต้องการของตลาดแรงงาน อันเป็นผลทำให้ตลาดแรงงานในปัจจุบันเป็นตลาดแรงงานของนายจ้าง กล่าวคือ นายจ้างสามารถเลือกผู้สมัครงานได้ตามความต้องการ จึงทำให้การเข้าสู่ตลาดแรงงานมีการแข่งขันกันสูงขึ้น (สำเนา ขจรศิลป์ 2529 : 15) ผู้ที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานจึงจะเป็นผู้ที่มีโอกาสได้รับการคัดเลือกหรือมีโอกาสเลือกงานได้มาก จากผลการอภิปรายเรื่อง บัณฑิตกับตลาดแรงงาน โดยวิทยากรจากภาคเอกชน ซึ่งจัดโดย ทบวงมหาวิทยาลัย (2525 : 85 - 113) ชี้ให้เห็นว่า ในการคัดเลือกคนเข้าทำงานนั้นผู้ที่มีประสบการณ์ หรือความรู้พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการทำงานหรือเคยร่วมกิจกรรมที่สร้างเสริมประสบการณ์ทางสังคมในขณะที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย และมีคะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์มาตรฐานจะมีโอกาสได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานมากกว่าผู้ที่สำเร็จโดยได้คะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์สูง แต่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมหรือมีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการทำงานมาเลย ดังนั้นจากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาเป็นผู้ตระหนัก ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา และได้มีการพยายามหาทางป้องกันและแก้ไขโดยมีการวางแผนเป้าหมายอาชีพที่ต้องการจะไปประกอบและมีการเตรียมตัว ไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้ในหลักสูตรนอกหลักสูตร ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการสมัครงาน ต่าง ๆ ซึ่งสังเกตได้จากการพยายามหาความรู้ ความสามารถพิเศษที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เช่น ความรู้ทางคอมพิวเตอร์ นิพนธ์ดี ทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศต่าง ๆ รวมทั้งมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสมัครงานจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หรือ วารสารที่เกี่ยวข้องกับการสมัครงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการติดตามข่าวสารการสมัครงานทั้งจากหนังสือพิมพ์และบริการจากหน่วยงานในมหาวิทยาลัย อีกด้วย (ตารางที่ 45 ในภาคผนวก)

จากการติดตามสถานการณ์ที่เป็นจริงภายหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับ

ปริญญาตรีของผู้ที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพ จำนวน 175 คน พบว่า นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.86) เป็นผู้ที่ได้งานทำแล้ว ร้อยละ 25.14 ยังไม่ได้งานทำ และ ร้อยละ 3.43 สอบเข้าศึกษาต่อได้ และ ได้งานทำและศึกษาต่อ (ตารางที่ 50 ในภาคผนวก) แสดงว่าการวางแผนอาชีพของนิสิตนักศึกษาในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นการวางแผนที่อยู่ในขั้นการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างเป็นจริง มีการเตรียมตัวประกอบอาชีพ โดยมีการฝึกฝนหรือศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อหาความรู้และประสบการณ์ ในอาชีพที่ได้วางแผนเป้าหมายไว้ (Ginzberg 1966:50)

2.2.3 ปัญหาในการวางแผนอาชีพในขณะที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย

ในการวางแผนเข้าสู่อาชีพ พบว่า นิสิตนักศึกษาประสบกับปัญหาเกี่ยวกับวิชาเลือกในหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมตัวด้านอาชีพ และปัญหาเกี่ยวกับการจัดตารางสอนเพื่อลงวิชาเลือกที่ตรงกับความต้องการ ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โรจนา สุพันธ์ไพฑาราม (2529) ที่พบว่า นิสิตสาขาลังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประสบกับปัญหาในการวางแผนอาชีพในด้านวิชาเลือกในหลักสูตรที่กำลังศึกษา อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของตลาดแรงงานทำให้เกิดวิชาความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาก จึงทำให้หลักสูตรที่สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยไม่สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ทันกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น จึงไม่สามารถจัดวิชาเลือกให้ตรงกับความต้องการของนิสิตนักศึกษาได้ ประกอบกับความจำกัดในเรื่องของเวลาและบุคลากร รวมทั้งจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มีมาก จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการจัดตารางสอนเพื่อลงวิชาเลือกที่ต้องการ ด้วยเหตุนี้ ทางมหาวิทยาลัยจึงควรได้มีการจัดการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตรงกับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตลาดแรงงาน ตลอดจนควรมีการเพิ่มเวลาในการจัดสอนวิชาเลือกต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มคุณสมบัติให้นิสิตนักศึกษา เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน ให้มากขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่านิสิตนักศึกษาประสบกับปัญหาเกี่ยวกับบุคลากรที่ทำให้ค่าปรึกษาและแนะแนวด้านอาชีพ ปัญหาเกี่ยวกับโอกาสในการทำแบบสอบถาม เพื่อสำรวจตัวเองด้านอาชีพ ในระดับน้อย อธิบายได้ว่าเนื่องจากการปรับปรุงระบบแนะแนวการศึกษาและอาชีพในสถาบันการศึกษา โดยมีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องการให้บริการต่างๆที่เกี่ยวกับการแนะแนวของทางมหาวิทยาลัยที่จัดให้มีขึ้นเพื่อช่วยนิสิตนักศึกษาในด้านส่วนตัว สังคม และทางด้านอาชีพมากขึ้น (ทบทวนมหาวิทยาลัย 2530 : 56) ดังนั้น จึงทำให้นิสิตนักศึกษาประสบกับปัญหาดังกล่าวในระดับน้อย

2.2.4 ความต้องการทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายจะศึกษาต่อ
จำนวน 82 คน

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕9.๒2) ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท โดย ร้อยละ 73.97 จะศึกษาต่อทางด้านสาขาที่ตนเรียนมา เพราะ ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษา เพื่อที่จบออกมาแล้วทำงานได้เงินเดือนสูงขึ้น และเป็นสาขาอาชีพที่ตนสนใจ แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาเหล่านี้ถึงแม้จะมีเป้าหมายศึกษาต่อภายหลังจากสำเร็จการศึกษาก็ตาม แต่เป็นการศึกษาต่อที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับตอบแทนเพิ่มขึ้นในการประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้เพราะปัจจุบันการพิจารณาอัตราเงินเดือน และการเลื่อนฐานะตำแหน่งหรือโอกาสของความก้าวหน้าของแรงงานที่อยู่ในภาครัฐราชการและอุตสาหกรรมยังผูกพันกับวุฒิการศึกษา (อุทัย ดุลยเกษม 2528: 26) จึงเป็นแรงผลักดันให้นิสิตนักศึกษายังไม่ต้องการ เข้าสู่ตลาดแรงงานทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา แต่ต้องการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ประกอบกับถ้าพิจารณาจากสภาพของนิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายศึกษาต่อจะเห็นได้ว่า โดยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวแล้วยังไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงการประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี บิดามารดา เป็นผู้มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ดังนั้นจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และมีกำลังความสามารถที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาบางส่วนที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท โดยจะศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาที่กำลังได้รับความนิยมในการศึกษาต่อ เพื่อไปประกอบอาชีพในอนาคต แสดงว่านิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่มีการวางแผนอาชีพโดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของตลาดแรงงาน

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่านิสิตศึกษาร้อยละ 9.76 ต้องการศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตร (เนติบัณฑิต) ซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาในคณะนิติศาสตร์ อธิบายได้ว่า เนื่องจากประกาศนียบัตร (เนติบัณฑิต) เป็นคุณสมบัติหนึ่งที่จะต้องมีการประกอบอาชีพบางอาชีพในสาขานิติศาสตร์ เช่น ผู้พิพากษา อัยการ ฯลฯ ดังนั้น ผู้ที่ต้องการจะไปประกอบอาชีพดังกล่าวจึงต้องชวนชววยศึกษาหาความรู้เพื่อให้มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของอาชีพนั้น

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า นิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายศึกษาต่อหลังจบการศึกษา ระดับปริญญาตรี เป็นผู้ที่มีการวางแผนอาชีพเช่นเดียวกัน โดยมีการวางแผนการศึกษาควบคู่กันไปกับการวางแผนอาชีพ นั่นเอง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการวางแผนอาชีพของนิสิตนักศึกษา

2.1 เปรียบเทียบอาชีพในอันดับที่ 1 จากทางเลือก 3 อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบ

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพในอันดับที่ 1 จากทางเลือก 3 อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบตาม เพศ พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีเพศ ต่างกัน ต้องการประกอบอาชีพในอันดับที่ 1 แตกต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาชาย ต้องการประกอบอาชีพ วิชาชั้น วิชาการ การบริหารการจัดการ และการค้ามากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง ส่วนนิสิตนักศึกษาหญิงต้องการประกอบอาชีพเสมียนมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย อธิบายได้ว่า โดยลักษณะอาชีพที่นิสิตนักศึกษาชายต้องการประกอบนั้น เป็นอาชีพที่มีความท้าทาย ต้องการการตัดสินใจและมีลักษณะของการเป็นผู้นำ ซึ่งในสังคมไทยนิยมยกย่องให้เพศชายเป็นผู้ที่ต้องแสดงออกถึงการเป็นผู้นำ และรับผิดชอบต่อครอบครัว ส่วนเพศหญิงนั้นมีแนวโน้มที่จะ

สนใจงานที่ขึ้นอยู่กับโต๊ะ (Lechman and Witty ,cited by Roe 1964:88) ดังนั้นจึงต้องการประกอบอาชีพเสมือนซึ่งโดยลักษณะงานสอดคล้องกับความสนใจ นั่นเอง

เมื่อเปรียบเทียบอาชีพในอันดับที่ 1 จากทางเลือก 3 อาชีพที่นิสิตนักศึกษาต้องการประกอบ ตาม สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว และการศึกษาของบิดามารดา พบว่า นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีระดับการศึกษา ต่างกัน ต้องการประกอบอาชีพในอันดับที่ 1 ต่างกัน โดย นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น ต้องการประกอบอาชีพ วิชาชีพ วิชาการ และการค้า มากกว่า นิสิตนักศึกษาที่บิดามารดามีการศึกษาระหว่างมัธยมศึกษาศึกษาตอนต้น - ต่ำกว่าปริญญาตรี และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป อธิบายได้ว่า เป็นเพราะอาชีพ วิชาชีพ วิชาการ เป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องในสังคม มีรายได้ค่าตอบแทนสูง และมีเกียรติ ดังนั้น บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำจึงพยายามสนับสนุนให้บุตรประกอบอาชีพในด้านนี้เพื่อช่วยยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ส่วนการประกอบอาชีพการค้า นั้น อาจเป็นเพราะ บิดามารดาของนิสิตนักศึกษาที่มีการศึกษาต่ำ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการค้า ดังนั้น จึงเป็นอาชีพที่นิสิตมีความคุ้นเคยอยู่แล้ว ประกอบกับ ในปัจจุบัน การประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่คำนึงถึงเรื่องรายได้ดี/ผลตอบแทนสูง กันมาก จึงทำให้นิสิตนักศึกษามีความสนใจที่ต้องการจะประกอบอาชีพการค้า

2.2 เปรียบเทียบการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษา ตาม เศรษฐกิจและ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้ของครอบครัว และการศึกษาของบิดามารดา พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มี เศรษฐกิจและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ต่างกัน มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่ต้องการ ไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า จากสภาพการณ์ในปัจจุบันที่ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากได้ประสบกับปัญหาในการหางานทำ ปัญหาการว่างงาน ตลอดจนปัญหา

การทำงานไม่ตรงสาขา และการทำงานต่ำกว่าระดับ โดยเฉพาะผู้ที่จบจากสาขาสังคมศาสตร์ เป็นผลทำให้ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาดังกล่าวเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และได้มีการพยายามหาทางที่จะแก้ไข โดยมีการวางแผนอาชีพและมีการเตรียมตัวไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ใน หลักสูตร นอกหลักสูตร และความรู้เกี่ยวกับการสมัครงาน เพื่อให้มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะเป็นการทำให้โอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีมากขึ้น ประกอบกับ ในปัจจุบันการรับบุคคลเข้าทำงานนั้น จะคำนึงถึงเรื่องคุณสมบัติมากกว่าเรื่องเพศ เหมือนแต่ก่อน จึงทำให้โอกาสในการเข้าสู่ตลาดแรงงานของเพศหญิงและเพศชาย ใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จาก การประกาศรับสมัครเข้าทำงานในภาคเอกชน ในปี 2528 มีร้อยละ 35.80 เป็นตำแหน่งงานที่ไม่ระบุเพศ (ทบวงมหาวิทยาลัย 2528:104) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เพศชาย และเพศหญิงจึงมีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ชี้ให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่มีการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพ อย่างเป็นจริง (Realistic) มีการเตรียมตัวประกอบอาชีพโดย มีการฝึกฝนหรือศึกษาเป็นพิเศษ เพื่อหาความรู้และประสบการณ์ ในอาชีพที่ได้วางเป้าหมายไว้ (Ginzberg 1966: 50) ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่า ไม่ว่านิสิตนักศึกษาจะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ต่างกันอย่างไรก็ตาม ต่างก็มีการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพที่ได้วางเป้าหมายไว้แล้ว ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก อาชีพเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเกี่ยวพันกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนความพึงพอใจในตนเอง รู้สึกว่า ตนมีค่า ได้แสดงถึงความสามารถในการพึ่งตนเอง และทำประโยชน์ให้แก่สังคม (วัชร ทรนัยมี 2522 : 1) ดังนั้น ผู้ที่ต้องการจะประกอบอาชีพจึงต้องมีการเตรียมตัวในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิด ความพร้อมในการที่จะเข้าสู่อาชีพที่ต้องการและเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อการประกอบอาชีพอิสระ

ผลการวิจัย พบว่า นิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ ขึ้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ

77.62) มีความคิดว่าความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในมหาวิทยาลัย สามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระได้ โดยอาชีพอิสระที่นิสิตนักศึกษาคิดว่าสามารถประกอบได้นั้น เป็นอาชีพในหมวด การค้า รองลงมา ได้แก่ อาชีพในหมวด วิชาชีพ วิชาการ

เป็นที่น่าสังเกตว่า นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาในคณะนิติศาสตร์ ส่วนใหญ่ แสดงความคิดเห็นว่าอาชีพอิสระที่สามารถประกอบได้เป็นอาชีพในหมวด วิชาชีพ วิชาการ เช่น ทนายความ ที่ปรึกษา กฎหมาย เป็นต้น (ตารางที่ 48 ในภาคผนวก) อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะหลักสูตรในคณะดังกล่าว เป็นหลักสูตรวิชาชีพ ที่มุ่งฝึกฝนนิสิตนักศึกษาให้สามารถประกอบอาชีพเฉพาะด้านได้ และโดยลักษณะอาชีพเป็นอาชีพที่นำเอาความรู้ทางด้านกฎหมายไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เป็นตัวประกอบในอาชีพ ดังนั้น โดยลักษณะงานอาชีพจึงเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพอิสระ

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีความคิดว่าไม่สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ความรู้ไม่เพียงพอที่จะประกอบอาชีพอิสระได้ เหตุผลรองลงมา ได้แก่ ขาดประสบการณ์ ลักษณะเนื้อหาวิชาไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปประกอบอาชีพอิสระ และ ขาดเงินทุน ตามลำดับ อธิบายได้ว่า ในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องอาศัยสิ่งประกอบหลายอย่างรวมทั้งความรู้ในด้านการตลาด การบริหารงานต่างๆ ซึ่งในหลักสูตรของบางคณะไม่ได้มีการจัดสอนไว้ให้ ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยนั้นยังขาดความสมดุลระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงทำให้นิสิตนักศึกษามีความคิดว่ายังไม่สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้จากการศึกษาในมหาวิทยาลัยไปประกอบอาชีพอิสระได้

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ แต่เนื่องจากข้อจำกัดบางประการ ทำให้นิสิตนักศึกษาบางส่วนมีความคิดว่าไม่สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ ดังนั้น การที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาสามารถสร้างงานเองโดยการประกอบอาชีพอิสระ จำเป็นต้องให้ความรู้แก่นิสิตนักศึกษา

เพิ่มเติมใน ด้านการบริหารและการจัดการ การตลาดและการสนับสนุนด้านการเงิน ตลอดจน
สร้างเสริมประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ในกระบวนการต่างๆที่จะเอื้อประโยชน์
ต่อการประกอบอาชีพอิสระ และเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ อันจะเป็นหนทาง
หนึ่งในการแก้ไขปัญหาในการว่างงานของบัณฑิต

ข้อเสนอแนะ

ด้านวิชาการ

1. จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตนักศึกษาประสบกับปัญหาเกี่ยวกับวิชาเลือกในหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมตัวด้านอาชีพ ดังนั้น จึงควรมีการปรับปรุงหลักสูตรโดยเพิ่มวิชาเลือกที่ตรงกับความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมตัวเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เช่น วิชาภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับธุรกิจ วิชาการตลาด และ วิชาการบริหารการจัดการ ฯลฯ ให้มากขึ้น เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตรงกับความต้องการ
2. จากผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดตารางสอน เมื่อลงวิชาเลือกที่ตรงกับความต้องการ ดังนั้นจึงควรมีการจัดสอนวิชาที่ช่วยเสริมคุณสมบัติของ นิสิตนักศึกษาให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ นิเทศ หรือ ภาษาต่างประเทศ ในเวลาพิเศษ เพราะวิชาต่าง ๆ เหล่านี้มักจะมีปัญหาในการจัดตารางสอน ในเวลาเรียนปกติ
3. ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนในสาขาสังคมศาสตร์มุ่งเน้นแต่ด้านทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการทำงาน ดังนั้น การเรียนการสอนจึงควรเน้นเรื่องการประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการแก้ปัญหาและควร เน้นทางด้านปฏิบัติให้มากขึ้น เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการปฏิบัติงาน
4. เพื่อประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษาทางด้านอาชีพ มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการฝึกงาน ทุกคนทุกสาขาวิชา โดยจัดให้มีการฝึกงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในภาคฤดูร้อนทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่างศึกษาอยู่ ซึ่งจะ เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสค้นหาอาชีพที่สนองความต้องการและความพึงพอใจ เพื่อจะได้มีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน
5. ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ที่มีเป้าหมายจะประกอบอาชีพทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษา ส่วนใหญ่ จะหางานทำก่อน

แล้วจึงหาทางศึกษาต่อภายหลังเมื่อมีโอกาส แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษาที่มีความใฝ่รู้ ขวนขวายที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและในโอกาสความต้องการศึกษาต่อของผู้ที่ทำงานแล้วจะเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันทุกสถาบันการศึกษาพยายามจัดให้มีการเปิดสอนในระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับบัณฑิตศึกษาคควรคำนึงถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วย โดยจัดในเวลาพิเศษเพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้ที่กำลังทำงานได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการ

ด้านการแนะแนวอาชีพ

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ได้รับข่าวสารการสมัครงานจากหน่วยงานด้านบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงควรมีการสำรวจสภาพการมีงานทำและการทำงานของบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์ทุก ๆ ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและต่อเนื่องสำหรับแนะแนวหรือเป็นแนวทางให้กับผู้ที่จะเข้ามาศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์ในการเลือกสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตัดสินใจเลือกอาชีพและเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพของนิสิตนักศึกษาในรุ่นต่อไป

2. ควรให้ความรู้ เกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพ คุณสมบัติที่ต้องมีในการประกอบอาชีพ ตลอดจนรายชื่ออาชีพ หรือ ตำแหน่งงานต่างๆ ที่สามารถประกอบได้ แก่นิสิตนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในปีที่ 1

สำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์การวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยเปิด และมหาวิทยาลัยเอกชน เพื่อจะได้ทราบว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยดังกล่าว มีการวางแผนเข้าสู่อาชีพแตกต่างไปจากนิสิตนักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในส่วนกลางหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ควรศึกษาด้วยว่านิสิตนักศึกษาที่มีเป้าหมายหลังสำเร็จการศึกษาต่างกัน มีความต้องการทางด้านอาชีพและการเตรียมตัวเพื่อประกอบ

อาเซียนแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. ผู้ที่จะนำแบบสอบถามไปใช้ควรปรับปรุงตัวเลือกกระทง เช่น การศึกษาของบิดามารดา ควรแยกเป็น การศึกษาของบิดา การศึกษาของมารดา รายได้ของครอบครัว ควรแยกเป็น รายได้ของบิดา รายได้ของมารดา และควร เพิ่มเติมเหตุผลในการเลือก อาชีพที่ต้องการประกอบ ความมีตัวเลือกที่ว่า เป็นอาชีพที่เป็นประโยชน์ เป็นอาชีพที่มีเกียรติเพื่อ จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบการวางแผนเข้าสู่อาชีพของนิสิตนักศึกษาสาขา สังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและบริการแนะแนว อาชีพในมหาวิทยาลัย

4. ควรมีการติดตามผลผู้ที่มีเป้าหมายที่จะศึกษาต่อว่าหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ได้ศึกษาต่อตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่